

DODEKAÉDER

Dodekaéder a Világban

6.kiadás

SCAN ME

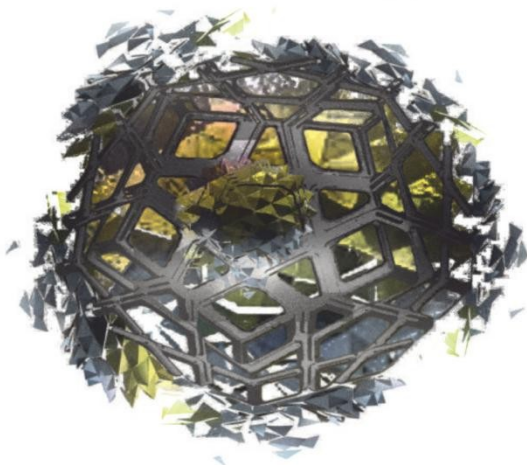
Töltsd le a QR kód olvasót a telefonodra, hogy elsősk között olvasd folyóiratainkat

DODEKAÉDER

a Dodekaéder informális csoport sorozata és
folyóiratkiadási programja

Sorozatot szerkesztette: Seres Dávid
Zvolenszki Zoltánné Kiss Anikó
Üveges Hajnalka
Károlyiné Polhammer Katalin
Seresné Gyöngyi

A Dodekaéder folyóiratot ingyenesen letöltheti
a dodekaeder.webnode.hu-folyoiratok oldalról
e-mail cím: hatizsak0101@gmail.com

DODEKAÉDER

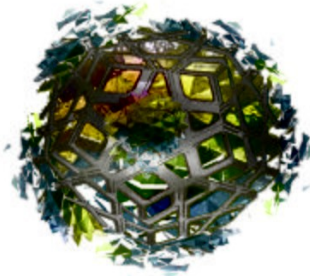
Bevezető

A DODEKAÉDER küldetése, hogy az első forrás legyen az autizmushoz, az Asperger -szindrómához és más átható fejlődési rendellenességekhez kapcsolódó gyakorlati megoldásokhoz. Független kiadó, akik az autizmussal élőket, szakembereket és a szülőket egyaránt megcélazzák. Arra törekszünk, hogy olyan kiadványokat kínáljunk ingyen, hogy a fontos források ne legyenek korlátozottak azok számára, akik érdeklődnek az autizmussal élők világa iránt. Nagyörömmel vesszük ha megosszák velünk a gondolataikat, véleményeiket, hogy olyan folyóiratot kínáljunk, amelyek gyakorlati megoldásokat kínálnak és olyan szemléletet formál amiben emberként tekint az egyénre és nem megkülönböztetést tesz, valamint a szülőknek, tanároknak vagy más személyeknek, akik dolgoznak vagy élnek a kérdések választ kapjanak. .

Fontos a sokszínűség elfogadása. A neurodiverzitás többnyire pozitív, mivel az egyenlő bánásmód és elfogadás felé való elmozdulást jelenti az autista spektrumban élők számára.

Az oldalakat mind azok töltik meg kik szeretnének publikálni saját történetükkel, vagy számára fontos szakmai dolgot szeretne megjelentetni. Olvasók és publikálók számára működtetett weboldal.

Várjuk az írásait: hatizsak0101@gmail.com címre

Tartalomjegyzék

Forrás: Skatulya

<https://skatulya.hu/egyeb/a-buta-iskolazatlan-kolto-es-a-tobbiek.php>

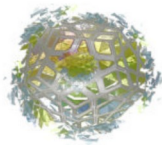
Szerző: DEER/ 2022-02-03

About The Author

Deer

Zsuzsa egyetemi tanár és gyakorló autista, egy kilenc éves PDA-s autista kisfiú anyukája és egy sokat látott neurotipikus családfelelős szerető felesége. Utálja a szimmetriát, a fölösleges pofázást, és azt is ha több mindent kell egyszerre csinálni. Nem szereti a vizet, a nagy társaságot és a hangos zenét. Szereti ha süti a nap a hátát, és azt is ha megtalálja a tapétán ismétlődő minták illesztését. Lenyűgözik a barkácsboltokban árult különféle célirányos ízék, az ASMR, a jó arányérzés, a fraktálok, az angol nyelv és az okosan megírt könyvek.

A buta iskolázatlan költő és a többiek

*Sehallselát Dömötör
buta volt, mint hat ökör,
mert ez a Sehallselát
kerülte az iskolát.*

*Azt gondolta, hogy a pék
a pékhálót szövi rég,
és kemencét fűt a pók,
ottan sülnék a cipők.*

*Azt hitte, hogy szűcs az ács,
zabszalmát szó a takács,
sziklát aszal a szakács,
libát patkol a kovács.*

*Míg más olvasott meg írt,
ő csak ordítani bírt,
megette a könyvlapot,
s utána tintát ivott.*

*Csak azt mondom: Dömötör
buta volt, mint hat ökör,
mert ez a Sehallselát
kerülte az iskolát.*

Amikor elővesszük a régi klasszikusokat, amiket annyiszor dúdolunk miközben a szavak csengés-bongása elfedi szörnyűséges jelentésüket, sok mindent meg kell tudni bocsájtani. Sós kútba teszek, onnan is kiveszek... Ég a házad ideki... Weöres Sándornak, egyik legesendőbb költőóriásunknak vajon meg tudunk és meg kell-e bocsájtani mikor saját gyermekünk fülébe kígyózva újra és újra elköveti a költészet legnagyobb csodáját, és zenével, költői képekkel gyúrja az emberi szenvedést elviselhetővé, elfogadhatóvá, vagy akár széppé?

A fenti sorokat mindenki kívülről fújja, generációk agyában Halász Judit kedves, puha pizsihangján forog a bakelit. Birkaiskola, kezdődik az iskola (rontom-bontom), és megannyi kisebb-nagyobb utalás az iskolára, gyermeki kötelességre. Ezzel együtt különösen hátborzongató, hogy Weöres Sándornál az iskola milyen kedves képeket használva jelenik meg a megsemmisítő gúny helyszínéként. Ugyan nem célom, hogy a költő elképesztően gazdag életművét bármilyen módon értékeljem, magyarázzam – inkább az olvasó befogadása érdekel – de a versolvasás előtt álljon itt a költő saját vallomása középiskolai éveiről. Egy televíziós interjúban így

emlékezik: „Féltél az iskolától?” „Sajnos talán, hogy nem. Inkább az iskola félt tőlem.” Majd, a riporter által „sztoikus nemtörődömségnek” aposztrofált módon elmeséli, hogy „Inkább indolens voltam, aki nem az eléje rakott szénát eszi, hanem azt, amit akar”, de hozzáteszi, hogy ez nem különösebben zavarta sem akkor, sem később.* Ez a könnyedség máshol felkavaróbban jelenik meg:

„Az iskolával való kapcsolatom nagyon különös volt. A tanárain egyrészt sokat foglalkoztak velem, másrészt kissé egyetemeszerűen végeztem a középiskolát, gyakran inkább az iskola mellé jártam, mint bele. Így aztán annak ellenére, hogy a tanárok részben szerettek és becsültek, mégis rúgtak egyik iskolából a másikba, mint a futball labdát. Egyáltalán nem voltam könnyen kezelhető diák. Enyhe alkoholizmusban szenvedtem már abban az időben, és nemigen tanultam. Csak azt tanultam, ami érdekelt. És amelyik tantárgy nem vonzott, azokról szinte sejtelmem sem volt. Nem volt a tanárainknak könnyű dolga velem, és hát középiskolás pályám ennek megfelelően elég viharos volt.” **

A tanárok által kedvelt, de futball-labdaként továbbrugdosott, majd iskoláit magántanulónaként elvégző költő egyértelműen nem volt butának vagy tanulatlannak elkönyvelhető. Sőt. Egyik közeli barátja, költőtársa, a nála évtizeddel idősebb Bárdosi Németh János így ír róla:

„Weöres Sándort tizenöt éves korában ismertem meg. [...] A Kultúregyesület könyvtárában egy estébe hajló délutánon találkoztunk, édesanyjával jött. Vékony, inkább véznaácska fiú volt, arcából (kerek, telt arc) a szemét és a homlokát láttam rendkívülinek. Hangja vékony (akárcsak Móricz Zsigmondé), de dallamos, éneklő, mintha valami furcsa hangsúllyal verseket mondana. Ezt a hangütést aztán később versmondásaiban is nem csak füllel, lélekkel is mindig örömmel hallottam.) Már ismertem verseit, melyek akkor is olyan meglepően érettek és újak voltak, akárcsak a mai versei. Lenyűgöző volt a tudása is. Nem csupán a sokféle műfaj változatát hordta kisujjában, de világképe mai távlatát is. A latin, a görög irodalom mellett a kelet világát is magába fogadta.”***

Már ebből a pár sorból is egy, már kora ifjúkorában szerteágazó érdeklődésű, mély tudással rendelkező ember képe rajzolódik ki előttünk, aki épphogy túlélte a közoktatást és az egyetemen találta meg először azt a létezési módot és közösséget, amiben kiteljesedhetett mint tanuló, fejlődő ember. Nem tudhatjuk pontosan, hogy Weöres hogyan élte meg lelkiileg az iskolai éveit, de nem nehéz meglátni a szakadékot a felkavaró emberi vallomásai és az iskola alapvetően pozitív költői megjelenítése között. Apró megjegyzése tizenéves korában kezdődő alkoholizmusáról sokkal sötétebb kamaszkort sejtet, mint mikor a fentebb idézett időskori interjúban kissé kelletlenül és röviden elsiklik az iskola mint meghatározó élmény kérdése mellett. Régen volt. Túl vagyunk rajta.

Sándorunk vajon hogy élte meg fiatalkorában, hogy Sehallselát Dömötörként, iskolakerülőként (papíron legalábbis) buta volt, mint hat ökör?

Honnan jön az a kép, hogy „míg más olvasott meg írt, ő csak ordítani bírt”, sőt, „tintát ivott” (khm... tintát...)? A költő, aki alig járt iskolába, hogyan tudja tiszta szívvel leírni, hogy „Kintről benéz egy számár, rontom-bontom, iskolába sose jár, csak aszondom”? Hány páncélt növeszt egy fiatal ember mire ezt az élményt el tudja magáról vonatkoztatni, hogy majd bájosan továbbadja a következő generációknak, hogy az iskola jótékony hatásai nélkül semmire sem lesznek jók?

Weöres felsejlő sajátélménye mellett, egy ilyen fura disszonancia láttán felmerül az a kérdés is, hogy kinek szól az iskolában nem boldogulás gúnyverse a hatökör, ordítózó Dömötörről. Vagy akár a kedves „Biztatás” címet viselő vers, amelyet gondosabban elolvassva nem túlzás annak látni, ami: a munkakerülő, iskolakerülő gyerekfejek megregulázására szolgáló kisebb-nagyobb fizikai fenyegetések sorának:

Hét-pupu zivatar,
felássuk a kertet.
Ki dolgozni nem akar,
gyümölcsöt se nyelhet.

Hét-karu zivatar
felmossuk a konyhát.
Ki dolgozni nem akar,
meghúzzuk a kontyát.

Hét-fejű zivatar
tanuljuk a leckét.
Ki tanulni nem akar,
vegyen más fejecskét.”

Persze nem csak a kifejezetten iskolásversek esetében, hanem számos, óvodában, általános iskolában, cuki gyermekkoncerten felhangzó más „gyermekvers” esetében is eltűnődhetünk, hogy kinek és miért íródtak. A Tündér kántáló rímes disztichonjai, Haragosi zakatolása, a Száncsengő visszhangos molosszusai (kopp kopp kopp), a bibliai módon izzó csipkebokor sötét és őszintén szólva szomorúan ijesztő leányalakja... Weöres Sándor természetesen elsősorban magának írta őket. Játszott. Pán Péterként, magával ragadó, anyanyelvét és kulturális örökségét, kodályi népzeneiségét gátlástalanul ki- és felhasználó költői világot teremtett gyermekverseknek tűnő költészetében (is). Szemmel látható azonban, hogy nem reflektált sem saját iskolás élményeire, sem másokéra, hiszen nem ez volt ezeknek a bravúros verseknek az elsődleges célja. Virtuozitása egyértelmű, de alanyi költészetét nem itt kell keresnünk.

Megismétlem, nem céloom, hogy Weöres Sándor költészetének mozgatórugóit, a költő emberi gondját-baját itt bármilyen mélységben feltárjam. Ehelyett, Weöres Sándor iskolásverseit inkább éppen népszerűségük miatt szeretném súrlófénybe állítani mint szülő és mint olvasó. Fontosak ezek, mert a szavaknak teremtménye van, főleg ha ilyen

értő kéz formálja a sorokat. És fontos lehet mikor gondolkodás nélkül dűnnyögünk, skandálunk, ugróiskolázunk gyermekeinkkel olyan üzeneteket, amik – és ez különösen az átlagostól eltérő fejlődésű gyereket/gyerekeket nevelve és tanítva érezhető igazán! – szorongást hordoznak a könnyed, vidáman pattogó szavak mögött. Ekkora mágia jelenlétében mit más tehet az olvasó szülő, mint hogy odafigyel és magyarázattal, továbbgondolással segít, ha úgy látja, hogy bántó, szorongató képekké állnak össze a csilingelő, zakatoló szavak és szódarabkák. De még fontosabb ezt azoknak is megtanulni, akik relatíve könnyen vagy legalábbis elfogadható teljesítménnyel pöfögnek végig majd másfél évtizedet (vagy többet) különböző intézmények kebelén, vagy akár felnőve maguk is részei lesznek a rendszernek.

Az iskolában megszerzett és csakis ott megszerezhető tudást övező nimbusz tudatos és akaratlan ápolgatásával rengeteg iskolán kívüli képességet, készséget, érdeklődést és felfedezést teszünk vele zárójelbe. Mint gondolom sok más országban is, kulturális örökségünk egyik darabja az iskola megkérdőjelezhetetlensége. Valódi szociális vívmány, fontos és hasznos társadalmi intézmény. De ha a *tudás* és az iskola közé ilyen automatikusan egyenlőségjelet teszünk, túl sok dolgot seprünk a szőnyeg alá. Azokat a gyerekeket például, akik nyolc-tíz év kötelező iskolába járás után funkcionális analfabétaként ballagnak és azokat is, akik iskolába járás nélkül vagy traumatikus élményeik ellenére szereznek mély és kiterjedt ismereteket a körülöttük lévő világról. Ez a megmeredt fogalmi rendszer nem múlik el olyan nyomtalanul, amilyen látszólagos nyegleséggel, „nemtörődomséggel” a sokat szenvedett Weöres Sándor kitért a riporter nyaggató kérdése elől. És legalább oly könnyű belecsúszni ebbe a narratívába, mint ahogy Weöres lüktető erejű sorai betekeregnek az agyunkba és nem eresztenek.

Szeretett iskolaverseink tökéletes lenyomatai és elemi részei ennek a tündérmesének. De nem többek. A felnőtt költő kívülről szemléli a gyermekkor társadalom által szentesített helyszíneit, amikből hajdan rendszeresen eltávolították. Ismét Weöres saját szavait idézném annak érzékeltetésére, hogy ünnepelt gyermekverseink szülőatyját mennyire foglalkoztatta a gyermeklélek, mikor papírra vetette az azóta kánonná vált rigmusokat: „A gyerekekkel való közvetlen kapcsolatom nagyon ritka és nagyon kevés. Saját gyerekünk nincs, ilyen módon unoka sincs, úgyhogy idegen gyerekekkel foglalkozom néha, de nem rendszeresen, csak éppen amikor adódik.”**** Ennek ellenére, az ismert életmű egyik visszatérő motívuma az iskola, és ha levesszük róla a weöressándori ritmusokat és költői nyelvet, azok a régmódi göcögő bácsik juthatnak róla az eszünkbe, akik nem tudnak egy gyerekkel jobb témák mentén kapcsolódni mint a gyermekek egyetlen megengedhető és természetes előfordulási területét emlegetve. Ki tud varázsolni a fülünkből egy ötforintost ha nem figyelünk oda! Szóval Weöres Sándorral vigyázni kell, mert előfordul, hogy (teljesen vállaltan) szemfényvesztő kobold, aki ismerős toposzokból épít zengő játékvárat a számára ismeretlen terepen. Elég csak egy kicsit megkaparni a felszínt, és az ártatlan iskolaversek egy felnőttként az iskola

kikerülhetetlenségét belsővé tett kis epizódjaivá válnak a szemünk előtt. A gyermek és fiatal Weöres ezekben fájdalmasan láthatatlan, különösen mivel több visszaemlékezéséből is kiviláglik, hogy elbagatellizált iskolai kudarcait csakis a saját elégtelenségének tudta be.

Népszerűségükkel, csodálatos zeneiségükkel sorai újra és újra elmélyítenek és validálnak olyan iskolai élményeket és értékeket, amiket ma már sokszor nem tarthatunk elfogadhatónak. A gyermekek tudása és tudáselsajátítása, haladásuk az igazi teljesség felé sokszínűbb mint a varázslatos és feledhetetlen Weöres versek kissé bugyuta gyermekképe. Kedves szülők és tanárok, ti-ti-ti-tá-tá-tá, vigyázzunk nagyon drága dömötöreinkre!

* https://www.youtube.com/watch?v=HTzdy3_XY5c&t=232s 35'00" és 37'00" percnél

** Moldován Domokos: Magnetofonbeszélgetés Kodály Zoltánról Weöres Sándor és Károlyi Amy költőkkel (Forrás, 1972), idézi Kenyeres Zoltán: *Weöres Sándor*. Kossuth Kiadó, 2013. <https://mek.oszk.hu/08300/08337/08337.htm>

*** Bárdosi Németh János: Utak és útitársak, 1975, idézi Kenyeres Zoltán: *Weöres Sándor*. Kossuth. 2013. <https://mek.oszk.hu/08300/08337/08337.htm>

**** Elhangzott a Magyar Rádióban, 1980. április 23-án, idézi <https://adrot.hu/weores-az-ember>

Kép: "Catalogue of the instructors and students in the State Normal School at Salem," 1909. Szerző: State Normal School at Salem. Image license automatically confirmed using the Flickr API.

Forrás: <https://archive.org/stream/catalogueofinstr0910stat/catalogueofinstr0910stat#page/n38/mode/1up>

Dodekaéder a világban

A DODEKAÉDER küldetése, hogy az első forrás legyen az autizmushoz, az Asperger -szindrómához és más átható fejlődési rendellenességekhez kapcsolódó gyakorlati megoldásokhoz. Független kiadó, akik az autizmussal élőeket, szakembereket és a szülőket egyaránt megcélazzák. Arra törekszünk, hogy olyan kiadványokat kínáljunk ingyen, hogy a fontos források ne legyenek korlátozottak azok számára, akik érdeklődnek az autizmussal élők világa iránt. Nagy örömmel vesszük ha megosszák velünk a gondolataikat, véleményeiket, hogy olyan folyóiratot kínáljunk, amelyek gyakorlati megoldásokat kínálnak és olyan szemléletet formál amiben emberként tekint az egyénre és nem megkülönböztetést tesz, valamint a szülőknek, tanároknak vagy más személyeknek, akik dolgoznak vagy élnek a kérdések választ kapjanak. . Fontos a sokszínűség elfogadása. A neurodiverzitás többnyire pozitív, mivel az egyenlő bánásmód és elfogadás felé való elmozdulást jelenti az autista spektrumban élők számára.

Az oldalakat mind azok töltik meg kik szeretnék publikálni saját történetükkel, vagy számára fontos szakmai dolgot szeretne megjelentetni. Olvasók és publikálók számára működtetett weboldal.

Várjuk az írásait: hatizsako101@gmail.com címre

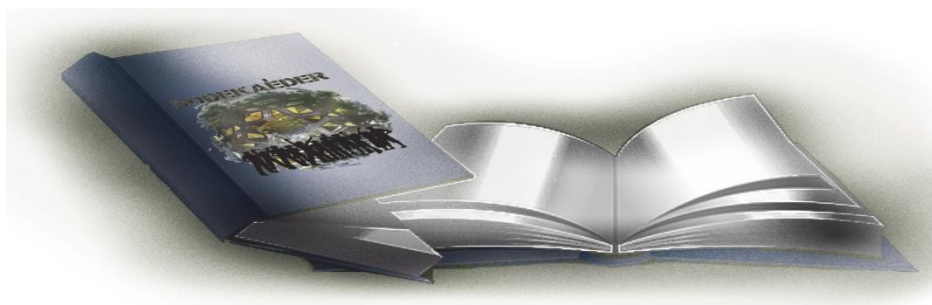
Következő folyóiratunk témája: Szembesülés az autizmussal

Azzal, hogy más vagyok mint a többi, diagnózis, hogy éli meg...

Felnőttkori diagnózis

Ezzel kapcsolatban várjuk írásait, hozzászólásait.

A dodekaeder.webnode.hu weboldalon letölthető

DODEKAÉDER

MINDEN JOG FENNTARTVA!

Tilos a folyóirat bármelyik részét sokszorosítani, reprodukálni akár elektronikus, akár mechanikus úton, beleértve a fényképeszeti vagy más módokat is, bármilyen információtároló és visszakereső rendszerben tárolni, a Dodekaéder informális csoport előzetes írásos engedélye nélkül!

A borítón és a folyóiratban alkalmazott grafikai, színbontási, szerkesztési és tördelési megoldások, a képek, logók, szlogenek, írások és címek önálló szerzői jogi védelem alatt állnak.

Engedély nélküli felhasználás, másolás, utánpótlásuk jogszabályba ütközik, és büntetőjogi felelősséggel jár.

weblap: dodekaeder.webnode.hu

